

Zelený výběr starozákonních textů

Genesis 1

1 Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi. **2** Země byla pustá a prázdná a nad propastnou tůňí byla tma. Ale nad vodami vznášel se duch Boží.

3 I řekl Bůh: „Buď světlo!“ A bylo světlo. **4** Viděl, že světlo je dobré, a oddělil světlo od tmy. **5** Světlo nazval Bůh dnem a tmu nazval nocí. Byl večer a bylo jitro, den první.

6 I řekl Bůh: „Buď klenba uprostřed vod a odděluj vody od vod!“ **7** Učinil klenbu a oddělil vody pod klenbou od vod nad klenbou. A stalo se tak. **8** Klenbu nazval Bůh nebem. Byl večer a bylo jitro, den druhý.

9 I řekl Bůh: „Nahromadte se vody pod nebem na jedno místo a ukaž se souš!“ A stalo se tak.

10 Souš nazval Bůh zemí a nahromaděné vody nazval moři. Viděl, že to je dobré.

11 Bůh také řekl: „Zazelenej se země zelení: bylinami, které se rozmnožují semeny, a ovocným stromovým rozmanitého druhu, které na zemi ponese plody se semeny!“ A stalo se tak. **12** Země vydala zeles: rozmanité druhy bylin, které se rozmnožují semeny, a rozmanité druhy stromoví, které nese plody se semeny. Bůh viděl, že to je dobré. **13** Byl večer a bylo jitro, den třetí.

14 I řekl Bůh: „Buďte světla na nebeské klenbě, aby oddělovala den od noci! Budou na znamení časů, dnů a let. **15** Ta světla ať jsou na nebeské klenbě, aby svítila nad zemí.“ A stalo se tak. **16** Učinil tedy Bůh dvě veliká světla: větší světlo, aby vládlo ve dne, a menší světlo, aby vládlo v noci; učinil i hvězdy.

17 Bůh je umístil na nebeskou klenbu, aby svítila nad zemí, **18** aby vládla ve dne a v noci a oddělovala světlo od tmy. Viděl, že to je dobré. **19** Byl večer a bylo jitro, den čtvrtý.

20 I řekl Bůh: „Hemžete se vody živočišnou havětí a létavci létejte nad zemí pod nebeskou klenbou!“ **21** I stvořil Bůh veliké netvory a rozmanité druhy všelijakých hbitých živočichů, jimiž se zahemžily vody, stvořil i rozmanité druhy všelijakých okřídlených létavců. Viděl, že to je dobré. **22** A Bůh jim požehnal: „Plodte a množte se a naplňte vody v mořích. Létavci nechť se rozmnoží na zemi.“ **23** Byl večer a bylo jitro, den pátý.

24 I řekl Bůh: „Vydej země rozmanité druhy živočichů, dobytek, plazy a rozmanité druhy zemské zvěře!“ A stalo se tak. **25** Bůh učinil rozmanité druhy zemské zvěře i rozmanité druhy dobytka a rozmanité druhy všelijakých zeměplazů. Viděl, že to je dobré.

26 I řekl Bůh: „Učiňme člověka, aby byl naším obrazem podle naší podoby. Ať lidé panují nad mořskými rybami a nad nebeským ptactvem, nad zvířaty a nad celou zemí i nad každým plazem plazícím se po zemi.“

27 Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.

28 A Bůh jim požehnal a řekl jim:

„Plodte a množte se a naplňte zemi.

Podmaňte ji a panujte nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nade vším živým, co se na zemi hýbe.“

29 Bůh také řekl: „Hle, dal jsem vám na celé zemi každou bylinu nesoucí semena i každý strom, na němž rostou plody se semeny. To budete mít za pokrm.

30 Veškeré zemské zvěři i všemu nebeskému ptactvu a všemu, co se plazí po zemi, v čem je živá duše, dal jsem za pokrm veškerou zelenou bylinu.“ A stalo se tak. **31** Bůh viděl, že všechno, co učinil, je velmi dobré. Byl večer a bylo jitro, den šestý.

Genesis 2,8–9.19–20

8 A Hospodin Bůh vysadil zahradu v Edenu na východě a postavil tam člověka, kterého vytvořil. **9** Hospodin Bůh dal vyrůst ze země všemu stromovi žádoucím u na pohled, s plody dobrými k jídlu, uprostřed zahrady pak stromu života a stromu poznání dobrého a zlého.

(...)

18 I řekl Hospodin Bůh: „Není dobré, aby člověk byl sám. Učiním mu pomoc jemu rovnou.“ **19** Když vytvořil Hospodin Bůh ze země všechnu polní zvěř a všechno nebeské ptactvo, přivedl je k člověku, aby viděl, jak je nazve. Každý živý tvor se měl jmenovat podle toho, jak jej nazve. **20** Člověk tedy pojmenoval všechna zvířata a nebeské ptactvo i všechnu polní zvěř. Ale pro člověka se našla pomoc jemu rovná.

Genesis 3,9–19

9 Hospodin Bůh zavolal na člověka: „Kde jsi?“ **10** On odpověděl: „Uslyšel jsem v zahradě tvůj hlas a bál jsem se. A protože jsem nahý, ukryl jsem se.“ **11** Bůh mu řekl: „Kdo ti pověděl, že jsi nahý? Nejedl jsi z toho stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst?“ **12** Člověk odpověděl: „Žena, kterou jsi mi dal, aby při mně stála, ta mi dala z toho stromu a já jsem jedl.“ **13** Proto řekl Hospodin Bůh ženě: „Cos to učinila?“ Žena odpověděla: „Had mě podvedl a já jsem jedla.“ **14** I řekl Hospodin Bůh hadovi:

„Protožeš to učinil, budeš proklet, odvřen ode všech zvířat a ode vsí polní zvěře.

Polezeš po břiše, po všechny dny svého života žrát budeš prach.

15 Mezi tebe a ženu položím nepřátelství, i mezi símě tvé a símě její. Ono ti rozdrtí hlavu a ty jemu rozdrtíš patu.“

16 Ženě řekl:

„Velice rozmnožím tvé trápení i bolesti těhotenství, syny budeš rodit v utrpení, budeš dychtit po svém muži, ale on nad tebou bude vládnout.“

17 Adamovi řekl:

„Uposlechl jsi hlasu své ženy a jedl jsi ze stromu, z něhož jsem ti zakázal jíst. Kvůli tobě nechť je země prokleta; po celý svůj život z ní budeš jíst v trápení. **18** Vydá ti jenom trní a hloží a budeš jíst polní byliny. **19** V potu své tváře budeš jíst chléb, dokud se nenavráťíš do země, z níž jsi byl vzat. Prach jsi a v prach se navráťíš.“

Genesis 6,12–22; 8,13–22; 9,8–16

12 Bůh pohleděl na zemi; byla zcela zkažená, protože všechno tvorstvo pokazilo na zemi svou cestu.

13 I řekl Bůh Noemu: „Rozhodl jsem se skoncovat se vším tvorstvem, neboť země je plná lidského násilí. Zahladím je i se zemí. **14** Udělej si archu z goferového dřeva. V arše uděláš komůrky a vysmolíš ji uvnitř i zvenčí smolou. **15** A uděláš ji takto: Délka archy bude tři sta loket, šířka padesát loket a výška třicet loket. **16** Archa bude mít světlík; na loket odshora jej ukončíš a do boku archy vsadíš dveře. Uděláš v ní spodní, druhé i třetí patro. **17** Hle, já uvedu potopu, vody na zemi, a zahladím tak spod nebe všechno tvorstvo, v němž je duch života. Všechno, co je na zemi, zhyne. **18** S tebou však učiním smlouvu. Vjeďš do archy a s tebou tvoji synové, tvá žena i ženy tvých synů. **19** A ze všeho, co je živé, ze všeho tvorstva, uvedeš vždy po páru do archy, aby s tebou zůstali naživu; samec a samice to budou. **20** Z rozmanitých druhů ptactva a z rozmanitých druhů zvířat a ze všech zeměplazů rozmanitých druhů, z každého po páru vejdou k tobě, aby se zachovali při životě. **21** Ty pak si naber k obživě různou potravu, nashromáždí si ji, a bude tobě i jim za pokrm.“ **22** Noe udělal všechno přesně tak, jak mu Bůh přikázal.

(...)

13 Léta šestistého prvního, první den prvního měsíce, začaly vody na zemi vysychat. Tu Noe odsunul příklop archy a spatřil, že povrch země osychá. **14** Dvacátého sedmého dne druhého měsíce byla již země suchá.

15 I promluvil Bůh k Noemu: **16** „Vyjdi z archy, ty a s tebou tvá žena i tvoji synové a ženy tvých synů.

17 Vyved s sebou všechno tvorstvo, jež je s tebou, všechnu zvěř i ptactvo a dobytek a všechnu havěť plazící se po zemi. Ať se na zemi hemží, ať se na zemi

plodí a množí." **18** Noe tedy vyšel a s ním jeho synové a jeho žena a ženy jeho synů. **19** Všechna zvíř, všechna havěť a všechno ptactvo, vše, co se plazí po zemi, vyšlo podle svých čeledí z archy. **20** Noe pak vybudoval Hospodinu oltář a vzal ze všech čistých dobytčat i ze všeho čistého ptactva a zapálil na tom oltáři oběti zápalné. **21** Uctivil Hospodin libou vůni a řekl si v srdci: „Už nikdy nebudu zlořečit zemi kvůli člověku, přestože každý výtvor lidského srdce je od mládí zlý, už nikdy nezhubím všechno živé, jako jsem učinil.

22 Setba i žeň a chlad i žár, léto i zima a den i noc nikdy nepřestanou po všechny dny země."

(...)

8 Bůh řekl Noemu a jeho synům: **9** „Hle, já ustavuji svou smlouvu s vámi a s vašim potomstvem **10** i s každým živým tvorem, který je s vámi, s ptactvem, s dobytčím i s veškerou zemskou zvíř, která je s vámi, se všemi, kdo vyšli z archy, včetně zemské zvíř. **11** Ustavuji s vámi svou smlouvu. Už nebude vyhlazeno všechno tvorstvo vodami potopy a nedojde již k potopě, která by zahladila zemi."

12 Dále Bůh řekl:

„Toto je znamení smlouvy, jež kladu mezi sebe a vás i každého živého tvora, který je s vámi, pro pokolení všech věků:

mezi mnou a vámi i veškerým živým tvorstvem, a vody již nikdy nezpůsobí potopu ke zkáze všeho tvorstva.

13 Položil jsem na oblak svou duhu, aby byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí.

16 Ukáže-li se na oblaku duha, a rozpomenu se na věčnou smlouvu

14 Kdykoli zahalím zemi oblakem a na oblaku se ukáže duha,

mezi Bohem a veškerým živým tvorstvem,

15 rozpomenu se na svou smlouvu

kteří je na zemi."

Exodus 3,1–8

1 Mojžíš pásal ovce svého tchána Jitra, midjánského kněze. Jednou vedl ovce až za stěp a přišel k Boží hoře, k Chorébu. **2** Tu se mu ukázal Hospodinův posel v plápolajícím ohni uprostřed trnitého keře. Mojžíš viděl, jak keř v ohni hoří, ale není jím stráven. **3** Řekl si: „Zajdu se podívat na ten veliký úkaz, proč keř neshoří." **4** Hospodin viděl, že odbočuje, aby se podíval. I zavolal na něho Bůh prostředkem keře: „Mojžíši, Mojžíši!" Odpověděl: „Tu jsem." **5** Řekl: „Nepřibližuj se sem! Zuj si opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je půda svatá." **6** A pokračoval: „Já jsem Bůh tvého otce, Bůh Abrahamův, Bůh Izákových a Bůh Jákobův." Mojžíš si zakryl tvář, neboť se bál na Boha pohledět. **7** Hospodin dále řekl: „Dobře jsem viděl ujařmení svého lidu, který je v Egyptě. Slyšel jsem jeho úpění pro bez-

ohlednost jeho poháněčů. Znam jeho bolesti. **8** Sestoupil jsem, abych jej vysvobodil z moci Egypta a vyvedl jej z oné země do země dobré a prostorné, do země oplývající mlékem a medem, na místo Kenaanců, Chetejců, Emorejců, Perizejců, Chivejců a Jebúsejců.

Exodus 14,15–31

15 Hospodin řekl Mojžíšovi: „Proč ke mně úpiš? Pobídní Izraelce, ať táhnou dál. **16** Ty pak pozdvihni svou hůl, vztáhni ruku nad moře a rozpolíš je, a tak Izraelci půjdou prostředkem moře po suchu. **17** Já zatvrdím srdce Egypťanů, takže půjdou za nimi. Oslavím se na faraónovi a na všem jeho vojsku, na jeho vozech i jízdě. **18** Egypťané poznají, že já jsem Hospodin, až budu oslaven tím, co učiním s faraónem, s jeho vozy a jízdou." **19** Tu se zvedl Boží posel, který šel před izraelským táborem, a šel teď za nimi. Oblakový sloup se před nimi totiž zvedl, postavil se za ně **20** a vstoupil mezi tábor egypťanský a izraelský. Jedněm byl oblakem a temnotou, druhým osvětloval noc; po celou noc se jedni k druhým nepřiblížili. **21** Mojžíš vztáhl ruku nad moře a Hospodin hnal moře silným východním větrem, který vál po celou noc, až proměnil moře v souš. Vody byly rozpolceny. **22** Izraelci šli prostředkem moře po suchu. Vody jim byly hradbou zprava i zleva. **23** Egypťané je pronásledovali a vešli za nimi doprostřed moře, všichni faraónovi koně, vozy i jízda. **24** Za jitrního bdění vyhlédl Hospodin ze sloupu ohnivého a oblakového na egypťanský tábor a vyvolal v egypťánském tábore zmatek. **25** Způsobil, že se uvolnila kola jejich vozů, takže je stěží mohli ovládat. Tu si Egypťané řekli: „Utečme před Izraelem, neboť za ně bojuje proti Egyptu Hospodin." **26** Hospodin řekl Mojžíšovi: „Vztáhni ruku nad moře! Vody se obrátí na Egypťany, na jejich vozy a jízdu." **27** Mojžíš vztáhl ruku nad moře, a když nastávalo jitro, moře opět nabylo své moci. Egypťané utíkali proti němu a Hospodin je vehnal doprostřed moře. **28** Vody se vrátily, přikryly vozy i jízdu celého faraónova vojska, které vešlo za Izraelci do moře. Nezůstal z nich ani jediný. **29** Ale Izraelci přešli prostředkem moře po suchu a vody jim byly hradbou zprava i zleva. **30** Onoho dne zachránil Hospodin Izraele z moci Egypta. Izrael viděl na břehu moře mrtvé Egypťany. **31** Tak uviděl Izrael velikou moc, kterou osvědčil Hospodin na Egyptu. Lid se bál Hospodina a uvěřili Hospodinu i jeho služebníkovi Mojžíšovi.

Exodus 23,10–13

10 Po šest let budeš osévat svou zemi a sklízet z ní úrodu. **11** Sedmého roku ji necháš ležet ladem. Nebudeš ji obdělávat, aby jedli ubožáci z tvého lidu, a co zbude, spase polní zvíř. Tak naložíš i se svou vinicí a se svým olivovím. **12** Po šest dnů budeš konat svou práci, ale sedmého dne přestaneš, aby odpočinul tvůj býk i osel a aby si mohl oddechnout syn své otrokyně i host. **13** Na všechno, co jsem vám řekl, budete bedlivě dbát. Jméno jiného boha nebudete připomínat; ať je není slyšet z tvých úst.

Leviticus 26,2–6.10–16.20–22.34–35

2 Dbejte na mé dny odpočinku a mějte v úctě mou svatyni. Já jsem Hospodin.
3 Jestliže se budete řídit mými nařízeními, dbát na má příkázání a plnit je, 4 dám vám ve vhodném čase vydatné deště, země vydá svůj výnos a stromoví na poli ponese ovoce. 5 Výmlat bude trvat až do vinobraní a vinobraní zas až do setby. Najíte se svého pokrmu dosyta a budete sídlit ve své zemi bezpečně. 6 Zemi daruji pokoj a nikdo vás nebude děsit, když budete spát. Učiním také přítrž řádění zlé zvíře v zemi a vaší země nebude procházet meč.

(...)

10 Budete jíst starou úrodu z loňska, dokud loňskou neodstraníte kvůli nové.
11 Zřídím si mezi vámi přibytěk a nezprotivíte se mi. 12 Budu procházet mezi vámi a budu vám Bohem a vy budete mým lidem.

13 Já jsem Hospodin, váš Bůh, já jsem vás vyvedl z egyptské země, abyste tam nebyli otroky. Rozlámal jsem břevna vašeho jha, abyste mohli chodit zpřímá."

14 Jestliže mě nebudete poslouchat a nebudete plnit všechny tyto příkazy, 15 jestliže zavrhnete má nařízení a zprotivíte si mé řady, takže nebudete plnit všechny mé příkazy, ale budete porušovat mou smlouvu, 16 pak já vám učiním toto: Navštívím vás hrůzou, úbytěmi a zimnicí, pohasnou vám oči a budete plni zoufalství. Nadarmo budete sít obilí, snědí je vaši nepřátelé.

(...)

20 Nadarmo bude spotřebována vaše síla. Země vám nedá svůj výnos a stromoví v zemi neponese ovoce. 21 Jestliže mi i pak budete odporovat a nebudete mě chtít poslouchat, přidám vám sedmkrát víc ran pro vaše hříchy. 22 Pustím na vás polní zvíř. Ta vás připraví o děti, vyhubí váš dobytek a ztenčí vaše řady; vaše cesty zpusťnou.

(...)

34 Tehdy si země vynahradí své roky odpočnutí po celou dobu, co bude zpusťována, až vy budete v zemi svých nepřátel. Tehdy bude země odpočítat a vynahradí si své roky odpočnutí. 35 Po celou dobu zpusťování bude odpočítat, protože nemohla odpočítat ve vašich letech odpočnutí, když jste v ní sídlili.

Jób 38,1–29; 39,1–12

1 Na to odpověděl Jóbovi ze smřtě Hospodin slovy:

2 „Kdo to zatemňuje úradek Boží neuváženými slovy?

3 Nuže, opásej si bedra jako muž, budu se tě ptát a poučíš mě.

4 Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi? Pověz, víš-li něco rozumného o tom.

5 Víš, kdo stanovil její rozměry, kdo nad ní natáhl měřicí šňůru?

6 Do čeho jsou zapuštěny její podstavce,

kdo kladl její úhelný kámen,

7 zatímco jittírní hvězdy společně plesaly

a všichni synové Boží propukli v hlahol?

8 Kdo sevřel moře vraty,

když se valilo z lůna země,

9 když jsem mu určil za oděv mračno a za plénku temný mrak,

10 když jsem mu stanovil meze,

položil závory a vrata

11 a řekl: „Až sem smíš přijít, ale ne dál;

zde se složí tvé nespoutané vlnobíhí!“

12 Zdalí jsi ty někdy za svých dnů dal

příkaz jitrů

a vykázal jittřence její místo,

13 aby se chopila okrajů země a svévolníci byli z ní vytřeseni?

14 Země se mění jak hlína pod

pečetídlem,

ale oni tu stojí, ač jsou jen šat.

15 Svévolníkům bude odepřeno světlo a zvednutá paže bude přeražena.

16 Přišel jsi až ke zřídlu moře,

procházel ses po dně propastné

tůně?

17 Byly ti odkryty brány smrti,

brány šeré smrti jsi spatřil?

18 Posřehls celou šíři země?

Pověz, znáš-li to všechno.

19 Kde je cesta k obydlí světla?

Kde má své místo temnota?

20 Můžeš je vykázat do jejich hranic?

Máš ponětí o stezkách k jejich domů?

21 Tušil jsi, že se jednou narodíš

a jak velký bude počet tvých dnů?

22 Přišel jsi někdy ke skladům sněhu,

spatřil jsi sklady krupobíh,

23 které si šetřím pro časy soužení,

pro den války a boje?

24 Kde je cesta k místu, kde se dělí

světlo?

Odкуда se žene na zemi východní vítr?

25 Kdo vyryl koryta povodni

a bouřnému mračnu cestu,

26 aby přišlo na liduprázdnou zemi,

na poušť, v níž člověka není,

27 aby se napojila místa pustá

a zpusťšená

a vzešla mladá tráva?

28 Mám snad dešť otce?

Kdo zplodil krůpěje rosy?

29 Z čího lůna vyšel led?

Kdo rodit nebeské jíní?

(...)

1 Znáš čas vrhu skalních kozorožců?

Opatrovals laň, když rodí?

2 Počítáš měsíce, kdy jsou březí,

a znáš čas jejich vrhu,

3 jak se sklóní, vrhnou svá mláďata,

svých bolestí pozbyvají?

4 Jak jejich mláďata slíh, volně si rostou,

odběhnou a už se k nim nevracejí?

5 Kdo vypustil divokého osla na

svobodu,

kdo uvolnil řemení stepnímu oslu,

6 jemuž jsem za domov vykázal pustinu,

solnou pláň za přibytěk?

7 Posmívá se městskému hluku,

neposlouchá povyk poháněče,

8 na horách slídí po pastvě,

pídí se po zeleni.

9 Bude ti chlíř jednorozec sloužit

či nocovat u tvého krmelce?

10 Připoutáš jednorozce provazem

k brzdě,

bude snad za tebou doliny vláčet?

11 Důvěřuješ mu, protože má tak

velkou sílu?

Ponecháš mu výtěžek své práce?

12 Věřil bys mu, že tvé zno svez

a shromáždí na tvůj mlát?

Žalm 8

1 Pro předního zpěváka podle gatské-
ho způsobu. Žalm Davidův.

- 2 Hospodine, Pane náš,
jak vznešené je tvoje jméno po vsí
zemi!
Svou velebnost vyvýšil jsi nad nebesa.
3 Ústy nemluvíat a kojenců jsi vybu-
doval mocný val
proti svým protivníkům
a zastavil nepřítelů planoucího
pomstou.
4 Vidím tvá nebesa, dílo tvých prstů,
měsíc a hvězdy, jež jsi tam upevnil:
5 Co je člověk, že na něho pamatuješ,
syn člověka, že se ho ujímáš?

- 6 Jen maličko jsi ho omezil, že není
roven Bohu,
korunuješ ho slávou a důstojností.
7 Světluješ mu vládu nad dílem svých
rukou,
všechno pod nohy mu kladeš:
8 všechen brav a skot a také polní
zvířata
9 a ptactvo nebeské a mořské ryby,
i netvořa, který se prohání po
mořských stezkách.
10 Hospodine, Pane náš,
jak vznešené je tvoje jméno po vsí
zemi!

Žalm 19,1–7

- 1 Pro předního zpěváka. Žalm Davidův.
2 Nebesa vypravují o Boží slávě,
obloha hovoří o díle jeho rukou.

- 3 Svoji řeč předává jeden den
druhému,
noc noci sděluje poznatky.
4 Není to řeč lidská, nejsou to slova,
takový hlas od nich nelze slyšet.
5 Jejich tón zvučí celičkou zemí,
zní jejich hovor po širém světě.
6 Bůh slunci na nebi postavil stan.
7 Ono jak ženich z komnaty vyjde,
vesele jako rek, když běží k cíli.
8 Vychází na jednom okraji nebes,
probíhá obloukem k druhému konci
a nic se neskryje před jeho žárem.

Žalm 104,1.14–30

- 1 Dobrořeč, má duše, Hospodinu!
Hospodine, Bože můj, jsi neskonale
velký,
oděl ses velebnou důstojností.
(...)
14 Dáváš růst travě pro dobytek
i rostlinám, aby je pěstoval člověk,
a tak si ze země dobýval chléb.
15 Dáváš víno pro radost lidskému
srdci,
až se tvář leskne víc než olej;
chléb dodá lidskému srdci síly.
16 Hospodinovy stromy se sytí vláhou,
libanónské cedry, které on zasadil.
17 A tam hnízdí ptactvo,
na cypřiších má domov čáp.
18 Horské šťify patří kozorožcům,
skaliska jsou útočištěm pro damany.
19 Učinil jsi měsíc k určování času,
slunce ví, kdy k západu se schýlit.
20 Přivádíš tmou, noc se snese,
celý les se hemží zvěří;
21 lívčata řvou po kořisti,
na Bohu se dožadují stravy.

- 22 Slunce vychází a stahují se,
v doupatech se ukládají k odpočinku.
23 Člověk vyjde za svou práci
a koná službu až do večera.

- 24 Jak nesčetná jsou tvá díla,
Hospodine!
Všechno jsi učinil moudře;
země je plná tvých tvorů.
25 Tu je veliké a širé moře:
hemží se v něm nespočetných
živočichů
maličkých i velkých,
26 plují po něm lodě.
Vytvořil jsi livjátana, aby v něm
dováděl.

- 27 A to vše s nadějí vzhlíží k tobě,
že jim dáš v pravý čas pokrm;
28 rozdáváš jim a oni si berou,
otevřeš ruku a nasytíš se dobrým.
29 Skryješ-li tvář, propadají děsu,
odejmeš-li jejich ducha, hynou,
v prach se navracejí.
30 Sesíláš-li svého ducha, jsou stvoření
znovu,
a tak obnovuješ tvářnost země.

Žalmy 148

- 1 Haleluja.

- Chvalte Hospodina z nebes,
chvalte ho ve výšinách!
2 Chvalte ho, všichni jeho andělé,
chvalte ho, všechny jeho zástupy.
3 Chvalte ho, slunce s měsícem,
chvalte ho, všechny jasné hvězdy.
4 Chvalte ho, nebesa nebes,
rovněž vody nad nebesy,

- 5 chvalte Hospodinovo jméno!
Vždyť on přikázal, a bylo to stvořeno,
6 on tomu dal povstát navěky a navždy,
nařízení, které vydal, nepomíne.
7 Ze země ať chválí Hospodina
netvoři a všechny propastné tůně,
8 oheň, krupobíť, sníh i mlha,
bouřný víchř, který plní jeho slovo,
9 horstva a všechny pahorky,
ovocné stromy a všechny cedry,
10 zvěř a všechna dobytčata,
plazi, okřídlené ptactvo,
11 králové země a všechny národy,
vladaři a všichni soudci země,
12 jinoši i panny,
starci i mladi.
13 Ať chválí Hospodinovo jméno,
pouze jeho jméno je vyvýšené,
jeho velebnost je nad zemí i nebem.
14 Vyvýšil roh svého lidu
k chvále všech svých věrných,
synů Izraele, lidu, který je mu blízký.

Haleluja.

Izajáš 5,1–7

- 1 Zaspívám svému milému
píseň mého milého o jeho vinici:
„Můj milý měl vinici na úrodném svahu.
2 Zkypřil ji, kameny z ní vybral
a vysadil ušlechtilou révu.
Uproštěd ní vystavěl věž
i lis v ní vytesal
a čekal, že vydá hrozny;
ona však vydala odporná pláňata.
3 Teď tedy, obyvateli Jeruzaléma
a muži judský,
rozhodněte spor mezi mnou
a mou vinicí.

4 Co se mělo pro mou vinici ještě udělat a já pro ni neudělal? Když jsem očekával, že vydá hrozny, jak to, že vydala odporná pláňata?

5 Nyní vás tedy poučím, co se svou vinicí udělám:

Odstáním její ohrazení a přijde vnivec, pobořím její zídky a bude pošlapána.

6 Udělám z ní spoušť, nebude už prořezána ani okopána a vzejde bodláčí a křoví, mrakům zakážu zkrápět ji deštěm."

7 Vinice Hospodina zástupů je dům izraelský a muži judští sadbou, z níž měl potěšení.

Čekal právo, avšak hle, bezpráví, spravedlnost, a hle, jen úpění.

Izajáš 11,1–10

1 I vzejde prutek z pařezu Jišajova a výhonek z jeho kořenů vydá ovoce.

2 Na něm spočine duch Hospodinův: duch moudrosti a rozumnosti, duch rady a bohatýrské síly,

duch poznání a bázně Hospodinovy.

3 Bázní Hospodinovou bude prodchnut. Nebude soudit podle toho, co vidí oči, nebude rozhodovat podle toho, co slyší uši,

4 nýbrž bude soudit nutně spravedlivě, o pokorných v zemi bude rozhodovat podle práva.

Žezlem svých úst bude bít zemi, dechem svých rtů usmrtí svévolníka.

5 Jeho bedra budou opásána spravedlností a jeho boky přepásá věrnost.

6 Vlk bude pobývat s beránkem, levhart s kůzletem odpočívát. Tele a lvíče i žirny dobytek budou spolu a malý hoch je bude vodit.

7 Kráva se bude popásat s medvědicí, jejich mláďata budou odpočívát spolu, lev jako dobyteč bude žrát slámu.

8 Kojenec si bude hrát nad děrou zmije, bazilíšku do doupěte sáhne ručkou odstavené dítě.

9 Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu na celé mé svaté hoře, neboť zemi naplní poznání Hospodina, jako vody pokrývají moře.

10 V onen den budou pronárody vyhledávat kořen Jišajův, vztyčený jako korouhev národům, a místo jeho odpočinutí bude slavné.

Izajáš 65,17–25

17 „Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi. Věci minulé nebudou připomínány, nevstoupí na mysl.

18 Veselte se, jásejte stále a stále nad tím, co stvořím.

Hle, já stvořím Jeruzalém k jásootu a jeho lid k veselí.

19 I já budu nad Jeruzalémem jásat a veselit se ze svého lidu. Nikdy víc už nebude v něm slyšet pláč ani křik.

20 Nikdy už tam nebude dítě, které zemře v několika dnech, ani stařec, který by se nedožil plnosti věku, protože bude mladíkem, kdo zemře ve stu letech. Ale hříšník, byť stoletý, bude zlořečen.

21 Vystavějí domy a osadí se v nich, vysázejí vinice a budou jíst jejich plody.

22 Nebudou stavět, aby se tam usadil jiný, nebudou sázet, aby z toho jedl jiný. Dny mého lidu budou jako dny stromu.

Co svými rukama vytvoří, to moji vyvolení sami spotřebují.

23 Nebudou se namáhat nadarmo a nebudou rodit pro náhlý zánik, neboť jsou potomstvem těch, kdo byli Hospodinem požehnáni, oni i jejich potomci.

24 Dříve než zavolají, já odpovím; budou ještě mluvit a já je už vyslyším.

25 Vlk a beránek se budou pást spolu a lev jako dobyteč bude žrát slámu, hadu však bude potravou prach. Nikdo už nebude páchat zlo a šířit zkázu

na celé mé svaté hoře," praví Hospodin.

Jóel 2,18–27

18 Horlivě se ujme Hospodin své země a se svým lidem bude mít soucit.

19 Hospodin se ozve a řekne svému lidu:

Hle, posílám vám obilí, mošt i čerstvý olej,

abyste se nasytili, a už vás nevydám potupě mezi pronárody.

20 Vzdálím od vás Seveřana, zaženu ho do vyprahlé, zpustošené země, jeho předvoj do moře východního, jeho zadní voj do moře západního. A bude z něho vystupovat zápach, hnilobný puch, neboť chtěl vykonat veliké věci.

21 Neboj se, země, jásej a raduj se, neboť veliké věci vykoná Hospodin.

22 Neboj se, dobytku na poli, stepní pasiviny se zazelenají, strom zase ponese ovoce, říkovek a réva vydají úrodu.

23 Jásejte, synové Sijónu, radujte se z Hospodina, svého Boha, neboť vám dá učitele spravedlnosti a jako na začátku vám sešle hojnost dešťů podzimních i jarních.

24 Humna budou plná obilí, lisy budou přetékat moštěm a čerstvým olejem.

25 Tak vám nahradím, co po léta požíraly kobylky a brouci, různá havěť a housenky, mé veliké vojsko, které jsem na vás posílal.

26 Budete jíst dosyta a budete chválit jméno Hospodina, svého Boha, který s vámi tak podivuhodně jednal.

A můj lid nebude navěky zahanben. 27 Poznáte, že jsem uprostřed Izraele. Já jsem Hospodin, váš Bůh, a jiného Boha není.

A můj lid nebude navěky zahanben.

Zelená témata v Bibli

Viděl, že je to dobré

Bůh stvořil svět, prohlásil jej za dobrý a nepřestává o něj podivuhodně pečovat.

Genesis 1,1–25

Svořitel nebe a země vnáší do temnoty světlo a do pustiny život. Vše, co stvořil, je dobré.

Jób 38; 39,1–12

Působivý obraz Boha, který je jakožto tvůrce důvěrně obeznámen s jevy, které pro člověka zůstávají tajemstvím, a který pečuje o řád přírody stejně jako o každého jednotlivého tvora.

Žalm 104

Bytí každého stvoření je v Božích rukou: „Odejmeš-li jejich ducha, hynou, v prach se navracejí.

Sesíláš-li svého ducha, jsou stvoření znovu, a tak obnovuješ tvářnost země.“

Matouš 6,26–30

Evangelium podává řád přírody jako důkaz a záruku Boží péče.

Nebesa vypravují o Boží slávě

Tvorstvo zrcadlí svého Tvůrce a vzdává mu chválu. Ve stvoření tedy můžeme nacházet blízkost Boha.

Žalm 19

Žalm 19 používá krásný obraz dní a nocí vyprávějících si navzájem o Boží slávě.

Žalm 148

Příroda – slunce, měsíc, vodstva, sněhy i zvířata i stromy – i člověk společně chválí Boha.

Skutky apoštolů 17,24–28

Boží přítomnost není omezena na chrámy a bohoslužby. Je patrná ve stvoření, kterému Bůh dává život a řád.

Jan 18,1–2

Mnoho Ježíšových kázání a zázraků se odehrává venku pod širým nebem. Příroda Ježíš s učedníky vyhledává, chce-li se modlit nebo odpočinout od davu.

Zajdu se podívat na ten veliký úkaz

Bůh jako Stvořitel má nad stvořením moc; jeho zázraky jsou pro nás znamením této moci.

Exodus 3,1–6

V tomto klíčovém příběhu vyjadřuje Boží přítomnost úkaz odporující obvyklé lidské zkušenosti: keř, který plane, ale neshoří.

Exodus 14,15–31

Ústřední bod příběhu Boha a jeho lidu – zázračné vyvedení Izraelců z Egypta středem moře.

Lukáš 8,23–25

Svědci Ježíšových zázraků rozpoznávali, že Ježíšova moc je znamením jeho výjimečnosti: Kdo to jen je, že rozkazuje i větru a vodám, a poslouchají ho?

K čemu přirovnám království Boží?

Podobenství často využívají obraz z přírody a zemědělství. Jejich prvky jako vinnice/vinný kmen, strom nebo pastýř se stávají symboly duchovních skutečností.

Izajáš 5,1–7

Vinice znázorňuje lidské společenství, které na Boží péči nereaguje tak, jak by bylo přirozené – vydáním hroznů, ale plodí jen pláňata.

Marek 4,2–20

Velmi známé podobenství přirovnává reakce lidí na Boží slovo k znu padajícímu do různého prostředí.

Jan 15,1–8

Janovo podobenství zobrazuje podobně jako Izajáš Hospodina jako vinaře. Do obrazu přibyl důležitý prvek – Ježíš jako vinný kmen.

Hospodin Bůh postavil člověka do zahrady

Lidsko je součástí stvoření. Máme žít ve spojení s Bohem a celým stvořením. Máme být strážci stvoření. Jako se staráme o zemi, země se stará o nás.

Genesis 1,26–29; 2,15.19–20

O poslání, jež má člověk vůči přírodě, se mluví již v prvních kapitolách Bible – má ji „obdělávat a sdržet.“

Žalm 8,4–9

Člověk má vládu nad ostatním stvořením, tato vláda je mu však pouze svěřena.

Ex 23,10–13

Bůh ustanovil den odpočinku; platí stejně pro člověka jako pro zvířata a zemi. Proto je půda každého sedmého roku nechávána ladem.

... byla celá zkažená

Stvoření je zraněno lidským hříchem. Protože hřích narušuje naše spojení s Bohem, narušuje i náš vztah s Božím stvořením.

Genesis 3,14–19

Přvotní hřích způsobil fatální změnu ve vztahu člověka a přírody: místo harmonického soužití čeká člověka tvrdý boj o získávání obživy.

Genesis 6–9

Hřích člověka dopadá na celé tvorstvo. Potopa zahubila nejen lidstvo, ale i vše živé. Ti, kdo byli zachráněni v arše, lidé i zvířata, však obdrželi zaslíbení: už nikdy nebude všechno tvorstvo vyhlazeno...

Leviticus 26,3–26

Tato pasáž ukazuje, že nastolení harmonie mezi člověkem a prostředím je možné: Bůh slibuje hojnost úrody, budou-li lidé zachovávat jeho přikázání; jejich neposlušnost však s sebou nese velmi vážné následky.

Hle, já stvořím nová nebesa a novou zemi

Stvoření je zahrnuto v Božím plánu vykoupení. Prorocké obrazy mluví o přetavení starého světa v „nové nebe a novou zemi“.

Izajáš 11,1–9; 65,17–25

Izajášův krásný obraz Božího království ukazuje obnovu vzájemnosti a původní harmonie. Dravci a jejich kořisti budou znovu žít společně v míru, nebude třeba bát se šelem.

Jóel 2,18–27

I Jóelova slova popisují obnovu celého stvoření.

Koloským 1,15–20

List Koloským ukazuje, že prostředníkem obnovy je Kristus, „skrze něho a v něm bylo smířeno všechno, co jest, jak na zemi, tak v nebesích“.

Zjevení 21,1–5

Závěrečné pasáže Bible jsou věnovány vizi nového nebe a nové země, kde bude Bůh přebývat mezi lidmi.

Zelené výroky v průběhu věků

Věřím v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebe i země.
Apoštolské vyznání víry (I. století)

Obraťme své oči k Otci a Stvořiteli veškerenstva a uvažme... naprostou absenci jakéhokoliv kazu, která vyzna-

čuje uspořádání celého Jeho stvoření.
**Klement Římský (cca 37–101),
List Korintským 1,19**

Prvotním krokem duše k poznávání Boha je rozjímání přírody.
Irenej (120–202)

Selání deště je větší událostí než dar Tóry. Tóra byla k radosti pouze Izraeli, ale dešť je radostí celému světu včetně zvířat a ptáků.

Midraš k Žalmu 117 (II. století)

Příroda je učitelkou, duše žákem; a cokoliv první z nich vyučuje a druhý si učením osvojuje, pochází od Boha, Učitele učitelů.
Tertulián (160 – cca 230), De Testimonio Animae

Když šel mudrc Honi podél cesty, spatřil člověka sázejícího karbový stromek. Zeptal se: „Jak dlouho potrvá, než ten stromek ponese plody?“ „Sedmdesát let,“ odpověděl muž. Honi se otázel: „To jsi tak zdravý, že čekáš, že se dožiješ toho času a budeš jíst jeho ovoce?“ Muž odpověděl: „Svět, do kterého jsem přišel, nese ovoce, protože jej mi předkové pro mne osázeli. Tak i já sázím pro své potomky.“
Babylonský talmud, Taanit 23a (II.–III. století)

Chtěl bych, aby tě stvoření proniklo takovým obdivem, že kamkoliv půjdeš, nejmenší rostlinka ti přinese jasnou připomínku Stvořitele... Jediné stéblo trávy, jediné smítko prachu dostačuje, aby se celá tvá mysl zaměstnala patřičným na umění, se kterým bylo utvořeno.
Basil Veliký (329–79), Hexaemeron, Homilie V „Klíčená země“

Nic nebylo stvořeno bezdůvodně, přestože lidská přirozenost není schopná tento důvod přesně poznat.

Jan Zlatoústý (cca 354–407), Homilie na knihu Genesis 7,14

I když můžeš tvory jako mouchy, brouky a komáry považovat za v tomto světě nadbytečné, každý z nich má přidělen svůj podíl na plánu stvoření.
Genesis Rabbah 10,7 (III.–V. století)

Někteří lidé hledají Boha v knihách. Je zde ale úžasná kniha – prostá existence stvořených věcí. Pohled nad sebe! Pohled pod sebe! Čti ji. Bůh, jehož chceš objevit, nenapsal tuto knihu inkoustem. Místo toho ti postavil před oči věci, které stvořil. Můžeš žádat hlasitější hlas, než je tento?
Augustín (354–430), O obci Boží, kniha 16

Je-li mrtvý člověk vzkríšen, všichni strnou údivem. A přece každý den se rodí, kdo předtím neměl žádné bytí, a nikdo se tomu nediví, ačkoli je každému bezpochyby jasné, že je větší věc stvořit toho, kdo předtím bytí vůbec neměl, než toho, jehož bytí stačí obnovit. Když vpučela a rozkvetla Áronova suchá hůl, všichni byli užaslí; každého dne vzniká ze suché země strom, a nikdo se nad tím nepozastaví. Pět tisíc mužů bylo nasyceno pěti chleby... každého dne jsou zrna setby rozmnožena v plnost klasů, a nikdo se nediví. Všichni... žasnou, když vidí vodu proměněnou ve víno; každého dne se vlhkost půdy, vypitá kořenem révy, mění v hroznu ve víno, a nikdo nežasne. Jsou tedy plné divů věci, o kterých si nikdo nepomyslí, že by nad nimi měl žasnout, protože...

vinou zvyku vůči nim otupěl.
Řehoř Veliký (540–604)

„Pohled na má díla, jak jsou dobrá a znamenitá! Vše, co jsem stvořil, stvořil jsem pro tebe. Přemýšlej o tom a nekaž a nenič můj svět; uděláš-li to, nebude nikoho, kdo by jej po tobě spravil.“
Kazatel Rabbah 7,13 (VI.–VIII. století)

Celá země je živoucí ikonou Boží tváře.
Jan z Damašku (675–749), Traktát

Probudme se z otupělosti a povstaňme rázně ke spravedlnosti. Budeme-li milovat stvoření stále hlouběji, budeme vášnivě reagovat na jeho ohrožení.
Hildegarda z Bingen (1098–1179)

Kvalita vzduchu ve městech je v porovnání se vzduchem pouště a lesů jako zvířená kalná voda ve srovnání s čistou a jasnou. Ve městech s vysokými budovami a úzkými ulicemi nečistoty pocházející od obyvatel způsobují, že jejich vzduch je těžký a zapáchá, přestože si toho není nikdo vědom.
Maimonides (1135–1204)

Máš-li muže, který vylučuje kterékoli z Božích stvoření z přístřešku soucitu a lítosti, je to muž, který bude jednat stejně i se svými bližními.
František z Assisi (1181–1226)

Ať tě chválí, můj Pane, všechno, co jsi stvořil, zvláště pak bratr slunce, neboť on je den a dává nám světlo, je krásný a září velikým leskem, vždyť je, Nejvyšší, tvým obrazem.

Ať tě chválí, můj Pane, sestra luna a hvězdy, stvořils je na nebi jasné, vzácné a pěkné.

Ať tě chválí, můj Pane, bratr vítr, a vzduch i oblaka, jasná obloha i každé počasí, kterým žívš své tvory.
Ať tě chválí, můj Pane, sestra voda, která je velmi užitečná, pokorná, vzácná a čistá.
Ať tě chválí, můj Pane, bratr oheň, kterým osvětluješ noc a on je pěkný, příjemný, mocný a silný.

Ať tě chválí, můj Pane, naše sestra matka země, která nás živí a slouží nám a rodí rozličné plody s pestrými květy a trávou.
František z Assisi, Píseň tvorstva

Každý omyl o stvoření vede k omylu o Bohu.
Tomáš Akvinský (1225–1274), Suma proti pohanům

Kdybych strávil dostatek času s nejnepatrnějším stvořením – třeba i s housenkou – vůbec bych nemusel připravovat kázání. Tak bohaplný je každý tvor.
Mistr Eckhart (cca 1260 – cca 1327), Kázání

„Ať se člověk bojí především mě, svého Boha, a o to se stane nejněžším vůči mým tvorům a zvířatům, s nimiž má mít kvůli mně, jejich Stvořiteli, soucit.“
Brigita Švédská (1303–1373), Vidění

Nestvořil jsem lidi, aby se nechali zotročit světskými radostmi. Jejich láska náleží především mně. Vše ostatní mají milovat a užívat, jak jsem ti řekl,

ne jako kdyby to vlastnili, ale jako costi zapůjčeného.
Kateřina Sienská (1347–1380), Dialog

Je-li tvé srdce pravdivé, každý tvor se ti stane zrcadlem života a knihou posvátného učení. Není žádný tvor tak neapatný a ubohý, aby neodrážel dobrotu Boží.
Tomáš Kempenský (1380–1471), Následování Krista

Bůh nevpasal své Slovo jen do Bible, ale také do stromů, květin, oblak a hvězd.
Martin Luther (1483–1546)

Stvoření se dost podobá prostornému a nádhernému domu, vybavenému a naplněnému tím nejvybranějším zařízením. Všechno v něm k nám promlouvá o Bohu.

Jan Kalvín (1509–1564), Instituce 1,14
Všechna stvoření – nejen vyšší, ale i nižší, každé dle toho, co obdrželo od Boha – každé pozvedá svůj hlas ke svebdectví... každé po svém způsobu velebí Boha, neboť má Boha v sobě.
Jan od Kříže (1542–1591)

Vzdáváme ti díky, nejmilosťivější Bože, pro náheru nebe a země a moře; pro bohatství hor, rovin a řek; pro písňné ptáků a krásu květin. Chválíme tě za tyto dary a prosíme, abychom je mohli zachovat pro naše potomstvo. Dej, ať můžeme dál růst ve věčné radosti z hojnosti tvého stvoření, ke cti a slávě tvého jména, nyní a navěky.
The Book of Common Prayer (1549)

Otevři oči a pohled – celý svět je plný Boha.
Jacob Boehme (1575–1624), Cesta ke Kristu

Ty jsi v malých věcech veliký, malý nejsi v ničem... Neboť jsi nekonečný v každé i ve všech.
George Herbert (1593–1633), Prozřetelnost

Udělalo by se hodně, co se týče varování a usměřování lidí v jejich užívání světa, pokud by byli zběhlejší a znalejší v ohledu jeho vzniku. Vždyť jak by člověk mohl najít sebedůvěru k zneužívání světa, když by v každé jeho části vnímal upřený pohled Velkého Stvořitele.
William Penn (1644–1718), Plody samoty

Všechny stvořené věci žijí v Boží dlaní. Smysly vidí pouze působení tvorů, ale víra vidí ve všem působení Boží.
Jean Pierre de Caussade (1675–1751), Odevdanost do Boží prozřetelnosti

Vše, co je na tomto světě líbezné, příjemné a milé, průzračnost vzduchu, dokonalost ve sířdání období, radost světla, melodie zvuků, krása barev, libost vůní, skvostnost drahých kameňů, to vše není nic jiného než nebe prolomující se závojem tohoto světa.
William Law (1686–1761), Pravidla pro svatý život

Vše jsou jen části nesmírného celku, jehož tělem je Příroda a duší Bůh.
Alexander Pope (1688–1744), Esej o člověku

V srdci věřím, že víra v Ježíše Krista nás může a bude vést nad zájem omezený na dobro pro ostatní lidské bytosti, k širšímu zájmu o dobro pro pláky na našich zahradách, ryby v našich řekách a každého živého tvora na tváři země.

John Wesley (1701–1791)

Všechno zneužívání a plýtvání Božím stvořením je ničením a krádeží Stvořitelova vlastnictví.

Adam Clarke (1765–1832)

Krása je jen smyslovým obrazem nekonečna. Žije v nás jako pravda a spravedlnost; jako ctnost a morálka je družkou naší duše.

George Bancroft (1800–1891)

Všude, co jsem kdy viděl, mě učí důvěřovat Stvořiteli ve všem, co jsem neviděl.

Ralph Waldo Emerson (1803–1882)

Země přetéká nebesy a každý keř plane Bohem. Avšak pouze ti, kdo vidí, zují opánky.

Elizabeth Barrett Browningová (1800–1861)

Spousta lidí zadupe květinu do prachu, aniž by se zamysleli nad tím, že měli pod nohama jednu z nejpůvabnějších Božích myšlenek.

J. G. Holland (1819–1881)

Miluj všechno Boží stvoření, celek i každé zrno písku. Miluj každý lístek, každý paprsek Božího světla! Miluj zvířata, miluj rostliny, miluj všechno.
Fjodor Michajlovič Dostojevskij (1821–1881), Bratři Karamazovi

Deset tisíc listů na každém stromě – a každý je pro mne zázrakem; a přesto jsou „lidé“, kteří pochybují o Bohu.
Joaquin Miller (1837–1913)

Takový je Otcův svět: vše jasné září k jeho slávě, slyším ho kráčet v šumící trávě, odevšad slyším ho rozprávět.
Maltbie D. Babock (1858–1901)

Člověk byl nadán rozumem, tvořivou silou, aby mohl přidávat k tomu, co bylo dáno. Až dodnes však nebyl tvůrcem, ale zhoubcem. Mizí lesy, vysychají řeky, vymírá divočina, země je každým dnem chudší a ošklivější.

Anton Pavlovič Čechov (1860–1904), Strýček Váňa

Rád si přestavuji přírodu jako stanici vysílající na neomezených vlnách, skrze níž k nám stále mluví Bůh – jen si ho naladit.

George Washington Carver (cca 1864–1943)

Ježíš přede mne položil knihu přírody. (...) Uchváceným pohledem hledíme na bílý měsíc tiše vycházející za vysokými stromy, na stříbřité paprsky, které rozprostírá po spící přírodě, jasné hvězdy třeptající se na temném nebi, lehký dech večerního vánku, který zlehka pohání sněhová oblaka; to vše pozvedá duši k nebi.
Teresie z Lisieux (1873–1897)

Sklizená pole koupající se v podzemních mlhách hovoří o Bohu a jeho dobrodě mnohem živěji než kterékoliv lidské rty.
Albert Schweitzer (1875–1965), Reverence for Life

Špatný přístup k přírodě naznačuje někde špatný přístup k Bohu.
T. S. Elliot (1888–1955), Idea křesťanské společnosti

Právem se tedy můžeme plát, zda-li navzdory všem výdobytkům neobrací člověk výsledky své činnosti proti sobě. Vědomě se rozhodl kontrolovat přírodu; nestává se teď otrokem věcí, jež vytvořil?

Pavel VI. (1897–1978)

Příroda mě nikdy neučila, že existuje Bůh slávy a nekonečného majestátu. To jsem se musel naučit odjinud. Ale dala slovu sláva význam. Ještě pořád nevím, kde jinde bych jej mohl najít.
C. S. Lewis (1898–1963)

Víc bych důvěřovala ve světlé zřítky člověka, kdyby trávil méně času přechyččováním přírody a více zakoušením jejích půvabů a respektem k ní jako staří sestře.

E. B. Whiteová (1899–1985)

Bůh není totožný se světem, neboť jej stvořil; není od něj ale ani oddělený – neboť jej stvořil.

Joseph Sittler (1904–1987)

Koneckonců nevím, proč pořád žádám soukromé, individuální, sobecké záznaky, když máme každý rok záznaky, jako je podzimní listí.

Anne Morrow Lindberghová (1906–2001)

Krása světa je Kristovým něžným úsměvem přicházejícím skrze hmotu.
Simone Weilová (1909–1943)

Potřebujeme nalézt Boha, jenže ho nemůžeme nalézt v hluku nebo vzrušení. Hle, jak příroda, stromy, květiny, tráva rostou v hlubokém tichu. Hle, jak se hvězdy, měsíc a slunce pohybují v tichu.

Matka Tereza (1910–1997)

Chci-li být ve správném vztahu s Bohem, měl bych se k věcem, které stvořil, chovat tak, jak je k nim chová on.
Francis Schaeffer (1912–1984), Znečištění a smrt člověka.

Člověk musí být sám, pod oblohou, než všechno zapadne na svá místa a on najde své vlastní místo uprostřed všeho.

Thomas Merton (1915–1968), Domněnky provinilého pozorovatele

Přivodit zánik něčeho, co On stvořil, je špatné. On má pro všechno důvod... Je na zodpovědnosti nás křesťanů zaujmout přední místo v péči o zemi.

Billy Graham (*1918)

Obrač-li se člověk zády ke Stvořitelovu plánu, vyvolává nepořádek, který má nevyhnutelný dopad na zbytek stvořeného řádu. Nežije-li člověk s Bohem, ani samotná země nemůže být v míru.

Vážnost ekologického úpadku obnažuje hloubku lidské morální krize... Prostota, střídmost a kázeň spolu s duchem obětí se musejí stát součástí každodenního života.

Jan Pavel II. (1920–2005), Mír s Bohem Stvořitelem, mír se vším stvořením

Bůh zamýšlí... aby naše péče o stvoření obrážela naši lásku ke Stvořiteli.

**John R. W. Stott (1921–2011),
Péče o stvoření**

Mateřské moře je znečištěné, nebe je v pronájmu, lesy ničeny, rozšiřuje se poušť. Musíme chránit stvoření. Ještě lépe – musíme ho zvelebovat, učinit ho duchovním, proměnit ho. Nic se ale nedokáže, nedojde-li k všeobecnému obrácení lidských myslí a srdcí.

**Ignatios IV. Antiochijský (*1921),
Teologie stvoření**

Není-li příroda přetvořena, stává se znetvořenou.

Ignatios IV. Antiochijský, Křesťanská zodpovědnost

Získáme-li znovu cit pro svou svatost, obnovíme i cit pro svatost světa. Jedině tak si znovu uvědomíme, že náš osud a osud přírody jsou jedno a totéž.

**Philip Sherrard (1922–1995),
Obraz člověka, obraz světa**

Skrze svého Ducha je Bůh sám přítomen ve svém stvoření. Celé stvoření je látkou utkanou a protkanou skrz naskrz Duchem.

Jürgen Moltmann (*1926)

Rodina potřebuje domov, příhodné prostředí, kde by rozvíjela své vztahy. Pro lidskou rodinu je tímto domovem Země, prostředí, jenž nám

Bůh Stvořitel dal, abychom jej tvořivě a zodpovědně obydleli. Je třeba, abychom se starali o životní prostředí: bylo svěřeno mužům a ženám, aby je chránili a kultivovali se zodpovědnou svobodou a s obecným dobrem jako vůdčím kritériem.

Benedikt XVI. (*1927), Poselství ke Světovému dni míru 2007

Musíme zaníceně a neúnavně přemostovat záliv mezi naším vědeckým a morálním pokrokem. Jedním z velkých problémů lidstva je, že trpíme chudobou ducha, která stojí v křiklavém kontrastu vůči naší vědeckému a technologickému nadbytku. Čím jsme bohatší materiálně, tím chudší morálně a duchovně.

Martin Luther King (1929–1968)

Prvním zákonem našeho bytí je, že jsme zasazeni v křehké síti vzájemné závislosti s ostatními lidskými bytostmi a zbytkem božního Stvoření.

Desmond Tutu (*1931), Bůh má sen

Stejný Bůh, který nám přikázal milovat se navzájem, nám také přikázal pracovat a pečovat o zahradu. Odsud lidé vědí, že Bůh na ně delegoval autoritu a zodpovědnost chránit a udržovat, co nevlastníme, co patří Bohu. Bůh se nevzdal svého vlastnictví. Spíše určil správce, opatrovníka. Spravedlnost vyžaduje, aby správce věrně vykonával svěřenou zodpovědnost.

George D. McKinney (*1931)